ATLAS JETŘICHOVICKÝCH SKALNÍCH VYHLÍDEK

Klára Linková

ATLAS
JETŘICHOVICKÝCH SKALNÍCH VYHLÍDEK

Klára Linková

Liberec 2022

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Atlas byl vytvořen v rámci bakalářské práce na katedře Aplikované geoinformatiky a kartografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Vedoucí práce: RNDr. Jakub Lysák, Ph.D.

Na obálce je použita fotografie Mariiny skály od Jakuba Lysáka.

Autoři fotografií: Klára Linková, Jakub Lysák, Lucie Červená

Všechny mapy jsou dílem autorky.

Klára Linková

Liberec 2022

Obsah

Úvod	6
Historie turismu na Jetřichovicku	7
Rudolfův kámen	8
Vilemínina stěna	12
Mariina skála	16
Falkenštejn	20
Treppenstein	24
Zdroje	28
Legenda	29

Úvod

Jetřichovické vyhlídky jsou oblíbeným cílem turistů již více než sto let a není se čemu divit – krásná příroda plná skal a úchvatné výhledy do okolí dávají místu unikátní ráz. Díky dlouhé historii této oblasti je možné narazit na památky uplynulých věků téměř na každém kroku a objevovat bohatou historii zdejšího kraje. Tento atlas vypráví příběh pěti nejznámějších jetřichovických skalních vyhlídek, které jsou svědky soužití lidí s divokou, ale krásnou přírodou.

Ačkoli jsou jetřichovické skalní vyhlídky známým místem, doposud nebyly vytvořeny podrobné mapy těchto lokalit. Moderní technologie sběru dat (snímkování z dronu, letecké laserové skenování a zaměření pomocí GPS) umožnily vznik map obsažených v tomto díle. Historické příběhy tak mohou být lépe ilustrovány a spolu s doprovodnými texty a fotografiemi podávají představu o dřívější i současné podobě jetřichovických skalních vyhlídek.

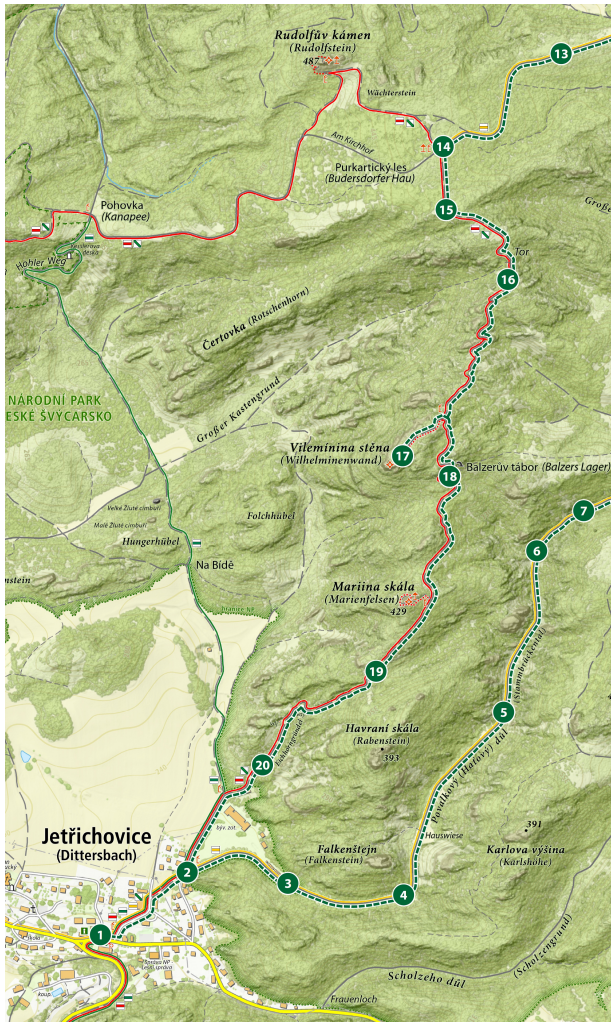

Pohled na skalní vyhlídky od obce Jetřichovice (vlevo), přehledová mapa oblasti (nahoře)
Foto: Klára Linková
Mapa: © Oldřich Holešinský, 2011

Historie turismu na Jetřichovicku

V současné době se jetřichovické skalní vyhlídky řadí k nejnavštěvovanějším turistickým cílům Českého Švýcarska. Turistický ruch se však na Jetřichovicku rozvinul až ve 2. polovině 19. století, což bylo později než v nedaleké oblasti Hřenska.

O rozvoj turismu kolem Pravčické brány se zasloužili příslušníci rodu Clary-Aldringen, zejména kníže Edmund (1813 – 1894), jimž okolí patřilo. V případě Jetřichovicka byla situace obdobná. Oblast byla součástí českokamenického panství, které vlastnil rod Kinských.

A právě Kinští (zejména kníže Rudolf a jeho syn Ferdinand) měli zásadní vliv na zpřístupnění oblasti stavbou chodníků a schodů, úpravou pěšin, budováním vyhlídek či dokonce vyhlídkových altánů.

Primárně byly však všechny altány v okolí postaveny pro kratochvíli místní vrchnosti a jejích hostů, ale v případě zájmu byly obyčejným turistům zapůjčeny klíče od lesmistra z rynartické lesní správy. Kromě využití jako místa odpočinku sloužily vyhlídkové altány i jako požární hlásky. Ačkoli byly tehdejší účetní knihy velmi podrobné, informace o vyhlídkových altánech se v nich z nepochopitelných důvodů neobjevují, proto není přesně známo, kdy konkrétně byly vyhlídky postaveny a o letech jejich zpřístupnění se lze pouze domnívat. Kinští změnili nejen vzhled do té doby špatně přístupné krajiny, ale také názvy skalních vyhlídek, které pojmenovali po členech jejich rodu.

Stoupající zájem o turismus mezi prostým obyvatelstvem podnítil budování hostinců, občerstvení nebo výrobu upomínkových předmětů a tištěných průvodců. V roce 1864 byl napsán první průvodce po Českém Švýcarsku, jehož autorem je Ferdinand Náhlík. Obsahuje mimo jiné i trasu po jetřichovických vyhlídkách. S vynálezem fotografie koncem 19. století vzrostl zájem umělců o návštěvu dané oblasti. Dnes je oblast významným rekreačním centrem a křižovatkou turistických tras.

Kresba Jetřichovických skal v Náhlíkově průvodci po Českém Švýcarsku
Zdroj: Náhlík (1864)

Jetřichovické skály na fotografii z 20. století
Zdroj: Belisová (2014)

Rudolfův kámen

Rudolfův kámen

Skalní vyhlídka Rudolfův kámen, původně nazývaná Vysoký kámen či Ostroh, se nachází dva kilometry severně od centra Jetřichovic. Jedná se o skalní ostroh s nadmořskou výškou 484 m n. m. Jeho povrch je bohatý na škrapy a různé formy železitých inkrustací.
V masivu Rudolfova kamene jsou evidovány tři horolezecké objekty. Nejzápadnější z nich je skalní věž Kámen mudrců, na jejíž vrchol vedou celkem čtyři horolezecké cesty obtížnosti II až VI. První výstup na vrchol pochází z roku 1990. Jihovýchodně od něj se nachází Rudolfova skříň, na kterou lze vylézt třemi horolezeckými cestami o obtížnosti I až VIIc. Poprvé byla skála zdolána roku 1993. Nejvýchodnější objekt je skalní věž Rudolf, na který vede dvanáct horolezeckých cest obtížnosti I až VI. Věž byla poprvé vylezena v roce 1999.
Na vrchol Rudolfova kamene vede odbočka z červené turistické značky. Při výstupu musí turista zdolat nejprve dřevěné a kamenné schody, po kterých se dostane na pomyslný ochoz podél skály. Po překročení můstku stezka pokračuje kolem skály až ke kovovému žebříku. Po něm následují kamenné schůdky, další kovový žebřík, můstek a opět několik kamenných schodů. Nakonec zbývá vystoupat pomocí kamenných zásek na vrchol.

Na vrcholu Rudolfova kamene se tyčí vyhlídková chatka
Foto: Lucie Červená, 2021

Zbarvení skalní věže poukazuje na přítomnost železa
Foto: Klára Linková, 2021

474.5
475.6
Rudolf
460
460
482.3
FS 1824
portrét
Rudolfa
kovová
značka
kovová
značka
Kámen
mudrců
474.4
Rudolfova
skříň
479.4
vyhlídová
chatka
484.5
450
446
informační
tabule
rozcestník
5 m

Historie Rudolfova kamene

Skalní vyhlídka s dřevěným altánem byla zpřístupněna roku 1824. Jedná se o nejstarší stavbu pro rozhlížení do kraje v celých Jetřichovických skalách. Její název nese jméno knížete Rudolfa Kinského, tehdejšího majitele panství Česká Kamenice, který téhož roku osobně vystoupal na vrchol. Jedním ze stavitelů jednoduché dřevěné chatky byl Johann Ramisch, jenž mimo jiné působil jako požární hlídač na Jetřichovicku.

Původně sloužila nová stavba jako protipožární pozorovatelna, ale postupem času byla zpřístupněna i turistům. Dodnes je těsně pod vrcholovou plošinou patrný nápis FS 1824 – jedná se zřejmě o iniciály požárního hlídače Franze Schiffnera nebo Franze Schlesingera.

Roku 1840 došlo na popud lesního úřadu k úpravě přístupové cesty, ke zřízení nových schodů a zábradlí, jelikož se kněžna Vilemína Kinská s rodinou chystala navštívit okolí Jetřichovic. Významné opravy a přestavby altánu proběhly pak v letech 1842, 1851 a 1874.

Od druhé poloviny 20. století začal přístřešek chátrat. V roce 1992 obnovili zaměstnanci Správy CHKO Labské pískovce cestu vedoucí na vrchol skály. O rok později se pak rumburská firma Technoservis zasloužila o vybudování nového altánu. Roku 2010 přibyla uvnitř podobizna knížete Rudolfa Kinského, jejíž autor je umělec Ivo Švejnoha z Kytlic. Zatím poslední oprava altánu proběhla v listopadu roku 2012, kdy byl kompletně obnoven a natřen.

Otvory pro uchycení lavičky
Foto: Klára Linková, 2021

Dnes již obtížně čitelný nápis s iniciály požárního hlídače (vlevo od značky)
Foto: Lucie Červená, 2021

Portrét Rudolfa Kinského
Foto: Klára Linková, 2021

Vilemínina stěna

Vilemínina stěna

Tato skalní vyhlídka o nadmořské výšce 439 m n. m. leží na skalním výčnělku, který původně nesl německý název Schwarze Wand neboli Černá stěna. Nachází se asi dva kilometry severovýchodně od centra Jetřichovic a vede k ní odbočka červené turistické značky. Okolí vyhlídky je velmi bohaté na skalní škrapy.

V bezprostřední blízkosti se nachází tři horolezecké objekty. Nejzápadnější z nich je skalní věž Borůvčí kámen, na jejíž vrchol vede sedm horolezeckých cest obtížnosti III až VIIa. Věž byla poprvé zdolána již v roce 1909. Prostředním objektem je skalní věž Kužel Vilemíniny stěny, na který se lze dostat pomocí osmi horolezeckých cest s obtížností VI až VIIIc. Na vrchol bylo poprvé vylezeno v roce 1921. Nejzápadnějším objektem je skalní věž Slon, na jejíž vrchol vede šest horolezeckých cest obtížnosti II až VIIIa. Poprvé byla zdolána roku 1922.

Na vyhlídku se lze dostat po lesní pěšině, na samotnou skálu pak vede dřevěný můstek.

Vyhlídková plošina na Vilemínině stěně, v pozadí Mariina skála
Foto: Klára Linková, 2021

Pohled směrem k Rudolfovu kameni
Foto: Klára Linková, 2021

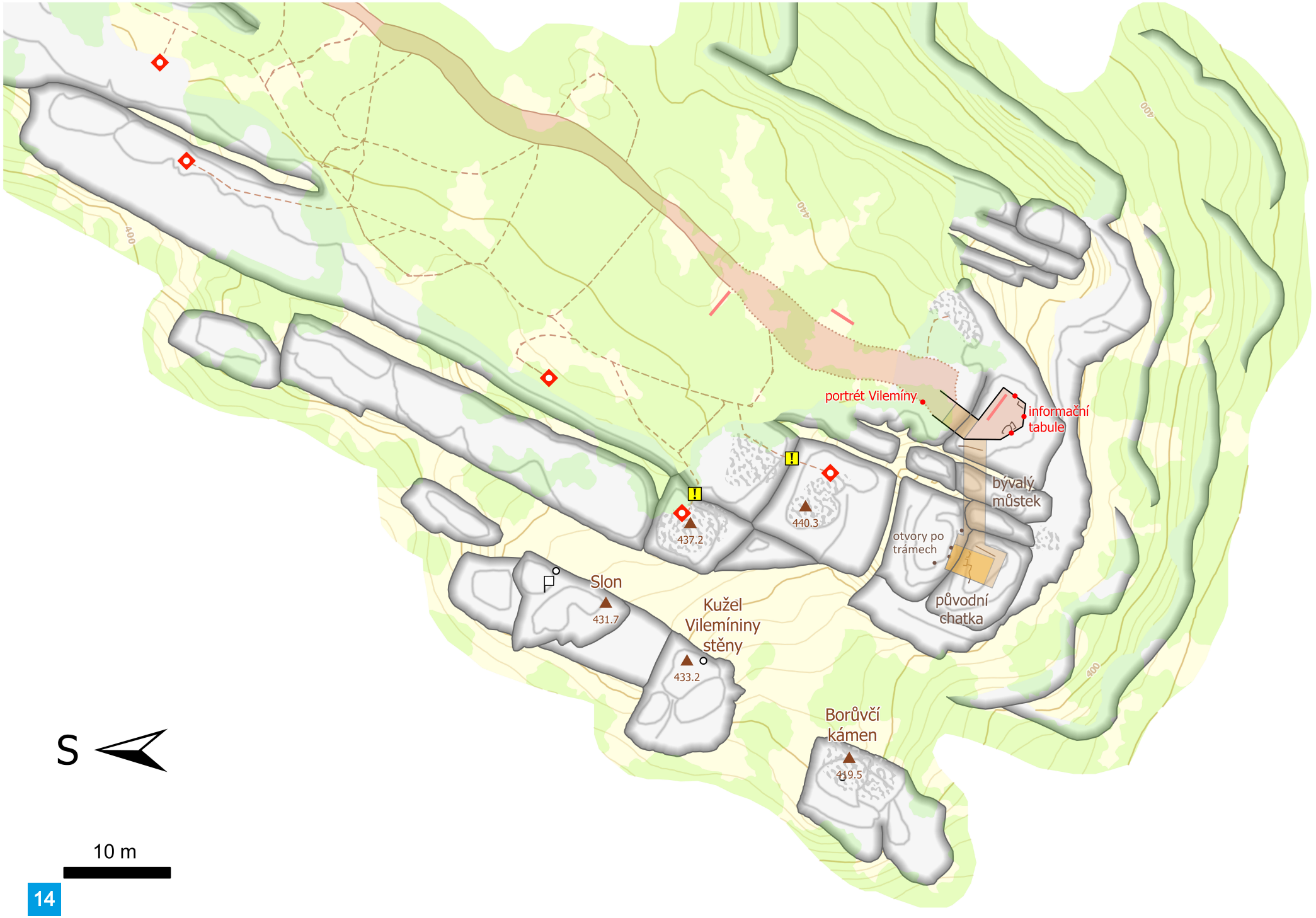
portrét Vilemíny
informační tabule
bývalý můstek
otvory po trámech
původní chatka
440.3
437.2
Slon
431.7
Kužel Vilémininy stěny
433.2
Borůvčí kámen
419.5
400
S
10 m

Historie Vilemíniny stěny

Důležitým milníkem byl rok 1825, kdy byl na jižním okraji plošiny postavený dřevěný přístřešek, jehož vzhled měl připomínat poustevnu. Jednalo se o prkennou chatku obloženou smrkovou kůrou a na šindelové střeše se tyčil kříž. Od stejného roku nese vyhlídka jméno matky knížete Ferdinanda Kinského a manželky knížete Rudolfa Kinského – Vilemíny, rozené Colloredo-Mansfeldové.

Altán změnil během své existence několikrát podobu a také místo. Původní chatka se nacházela na jihozápadní části skály – bylo tak možné za dnešním můstkem odbočit vpravo a po lávce se bezpečně dostat na skalní věž, kde stál původní altán, odkud se návštěvníci mohli pokochat výhledem do údolí a na západ. Po vichřici v roce 1853 došlo k vybudování nového přístřešku; tímto úkolem byl pověřen místní truhlář Josef Röhlich z Jetřichovic. Poslední změnu altán prodělal počátkem 20. století, kdy byl z finančních důvodů nahrazen otevřeným trámovým přístřeškem a přesunut do míst, kde se nachází současná vyhlídka.

V této podobě přečkal i válečné období až do přelomu 50. a 60. let, kdy ho zničil požár a již nebyl obnoven. Dnes vítá turisty jen zábradlí a několik laviček, ovšem půdorys původních staveb a otvory po trámech jsou i nadále dobře zřetelné a připomínají původní rozsah této vyhlídky. Od roku 2011 zdobí vyhlídku malovaný portrét kněžny Vilemíny Kinské pocházející z dílny pana Iva Švejnohy z Kytlic.

Původní chatka stojící na jihozápadní části skály
Zdroj: Belisová (2017)

Po altánu zdobící dnešní vyhlídkovou plošinu zbylo dodnes jen několik odtesů
Zdroj: Belisová (2017)

Portrét kněžny Vilemíny
Foto: Klára Linková, 2021

Mariina skála

Mariina skála

Mariina skála, též nazývaná Velký Ostrý nebo Velký Špičák, je se svou výškou 428 m n. m. nejmladší ze všech zmíněných vyhlídek. Řadí se mezi nejnavštěvovanější turistické cíle v celém Českém Švýcarsku – ročně ji navštíví kolem 100 tisíc návštěvníků.
Nachází se přibližně 1,5 km severovýchodně od Jetřichovic. Z drobných tvarů reliéfu je možné na vrcholu skály vidět četné škrapy. Na vrchol vede odbočka červeně značené turistické stezky stoupající nejprve po dřevěných a pak po kamenných schodech. Následuje průchod trhlinou po dřevěných schodech až ke kovovému můstku. V závěru musí návštěvník vystoupat ještě po kovových schodech.

Současný altán na Mariině skále
Foto: Jakub Lysák, 2021

Současná podoba altánu

Začátkem září roku 2020 započaly terénní práce k obnově vyhlídkové chatky. Nejprve byl odstraněn původní altán, následně proběhly úpravy vrcholové plošiny pro novou stavbu. Konstrukci navrhl varnsdorfský projekční ateliér FORWOOD a samotnou realizaci pak provedla stavební firma HANTYCH s. r. o. Jako předlohu vybrali podobu původního altánu z roku 1856 s tím rozdílem, že nový altán neobsahuje vnitřní budku a znak Kinských na praporu umístěném na střeše nahradil znak národního parku České Švýcarsko. Výsledná konstrukce vyhlídkového altánu je z oceli a obložená prvky z modřínového dřeva, které lépe odolává nepříznivým podmínkám.
Samotný altán byl na vrchol skalního ostrohu dopraven netradičním způsobem – pomocí vrtulníku. Tento způsob byl zvolen jak kvůli složitému terénu, tak i s ohledem na šetrnost k přírodě. Konstrukce vážící několik tun byla na své místo posazena 25. února 2021, kdy nejprve letěl altán bez střechy, potom střecha, rošty a schodiště. Dokončovací práce trvaly ještě několik týdnů, než byl altán kompletně upevněn. Dovnitř byl umístěn stůl a lavice a také portrét Marie Kinské, který se původně nacházel v předešlém altánu, a stejně jako portréty na ostatních vyhlídkách pochází z dílny Ivana Švejnohy z Kytlic. Slavnostní otevření proběhlo 9. dubna, ale kvůli pandemii koronaviru se ho účastnili pouze projektant Václava Jára, starosta Jetřichovic Marek Kny a ředitel Správy Národního parku České Švýcarsko Pavel Benda.

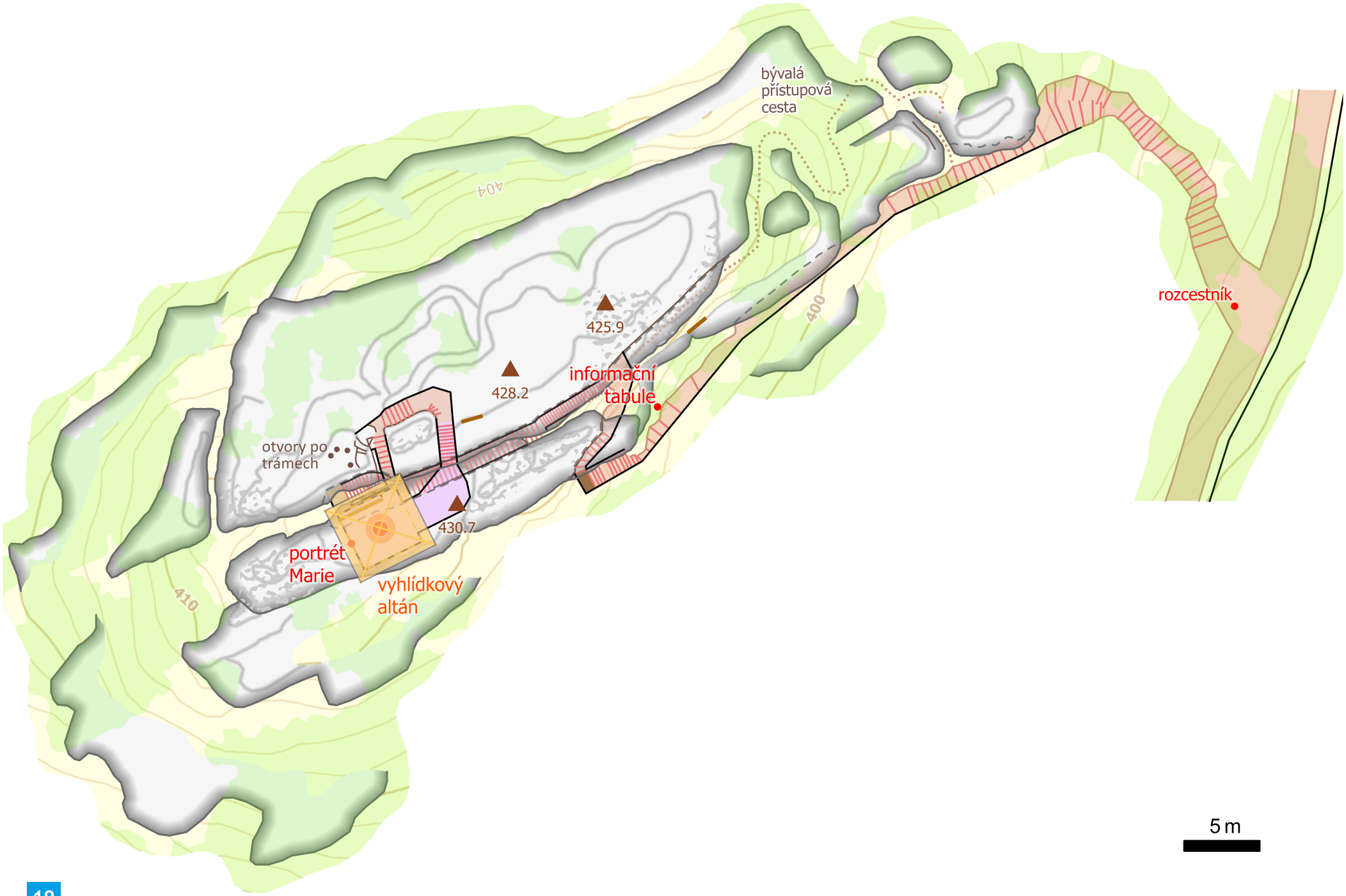
bývalá
přístupová
cesta
404
425.9
400
rozcestník
informační
tabule
428.2
otvory po
trámech
430.7
portrét
Marie
vyhlídkový
altán
410
5 m

Historie Mariiny skály

Panoramatický výhled si mohou turisté vychutnat již od roku 1856, kdy byl na vrcholu vybudován dřevěný altán. Do té doby byla tato skalní věž pro běžné návštěvníky nepřístupná. Pozadí příběhu Mariiny vyhlídky je opět spojeno s rodem Kinských. V dubnu 1856 se ve Vídni kníže Ferdinand Kinský oženil s kněžnou Marií z Liechtensteina a následně již jako manželé navštívili českokamenické panství. Protože se chtěl Ferdinand pochlubit své novomanželce krásou svého panství a dalekými rozhledy, nechal zpřístupnit významné vrcholy panství a vybudovat vyhlídky. V rámci Ferdinandova plánu navrhl v květnu 1856 českokamenický úředník Karl Hickisch také zpřístupnění Mariiny skály, tehdy pojmenované Grosser Spitzstein. Vzhled altánu byl navržen českokamenickým tesařem Franzem Fischerem, který si dřevěnou chatku představoval jako „letohrádek ve stylu řeckých svatyň“, ovšem výsledek se dosti odlišoval od původních plánů. Co se však nelišilo, byla vlajkosláva umístěná na vrcholu střechy určená k vyvěšování praporu, který měl vítat vrchnost při návštěvě vyhlídky. Po druhé světové válce začala Mariina vyhlídka chátrat, původní ochoz se sloupovím byl odstraněn. V létě roku 2005 byl vyhlídkový altán obnoven. Daleké rozhledy si z něj však mohli turisté vychutnávat jen do 9. září téhož roku. Dva neopatrní návštěvníci si zde svítili svíčkou a nechtěně chatku zapálili. Zbytky hořícího altánu pak spadaly dolů pod skálu a způsobily požár okolního lesa. Marjánka ovšem nezůstala dlouho bez své „koruny“. Již následujícího roku byl zpřístupněn nový altán inspirovaný prapůvodní knížecí stavbou. V této podobě jej mohli turisté navštívit až do roku 2018, kdy byl technický stav posouzen jako havarijní z důvodu hniloby nosných trámů, a vstup do samotného altánu musel být dočasně uzavřen.

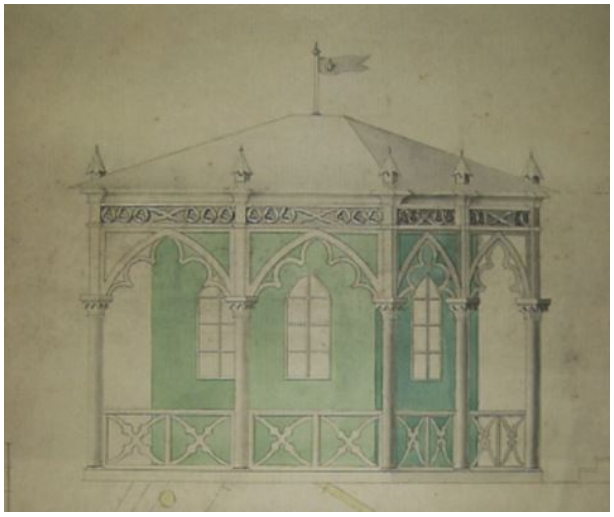

Nákres prapůvodního altánu ve stylu řeckých svatyň
Zdroj: Belisová (2014)

Altán na vrcholu Mariiny skály v době první republiky
Zdroj: Řeháček, Pikous, Stein, Zamiš (2014)

Altán na vrcholu Mariiny skály v době první republiky
Foto: Klára Linková, 2021

Falkenštejn

Falkenštejn

Skalní hrad Falkenštejn leží necelý kilometr od centra Jetřichovic. Pod skalní hrad vede odbočka žluté turistické trasy, která stoupá po roštových schodech až k patě skály. Na samotný vrchol se návštěvníci dostanou pomocí schodů vedoucích skalní trhlinou. Skalní hrad je evidovaný jako horolezecký objekt, na který vede šest horolezeckých cest obtížnosti I až VIIa.

S vyhlášením Národního parku České Švýcarsko v roce 2000 souvisí také další rozvoj turistického ruchu a zvýšený zájem turistů o návštěvu Falkenštejnu. Proto bylo zapotřebí vyřešit zpřístupnění hradu s ohledem na bezpečnost návštěvníků a zároveň ochranu hradu jako kulturní památky. Nedostatečné zajištění bezpečnosti dokládá i pamětní cedule Bohumila Kletečky, který zde 9. května 1974 tragicky zahynul ve svých 22 letech.

Kovové rošty instalované na vrcholu Falkenštejnu
Foto: Klára Linková, 2021

V rámci zpřístupnění hradu bylo dále zapotřebí nepoškodit stopy po historických konstrukcích, ochránit zbytky hradu pro další generace, ale zároveň zajistit bezpečnost návštěvníků. Dalším požadavkem byla nutnost ochrany odhaleného skalního povrchu, který se silně odírá právě při pohybu lidí a dochází pak k degradaci morfologie povrchu (například k zahlazování schodů), čímž jsou pozůstatky hradu silně poškozovány. Odborníci se tak dostali do složité situace, kdy museli skloubit požadavky na ochranu s bezpečností a estetickým aspektem. Jako řešení byly zvoleny kovové rošty, které dokáží zdolat značné převýšení, ochránit velké plochy plata s členitým terénem a současně umožnit bezpečný pohyb po vrcholu skály. Další výhodou oproti například dřevěným chodníčkům je delší životnost a také větší odolnost vůči vandalismu. Mřížková struktura roštů nezakrývá úplně skalní povrch a nebrání ani růstu nízké vegetace. Konstrukce má navíc speciální instalační prvky (nastavitelné stojky a rozpěrky), které umožňují provedení jen minimálních zásahů do povrchu hradu a díky pryžovým podložkám jsou šetrné ke skalnímu povrchu. V případě potřeby pak lze celou konstrukci beze stop odstranit. Kovové rošty však byly částí veřejnosti vnímány jako kontroverzní a řešení pak často kritizováno například na sociálních sítích. Mimo vybudování kovových roštů byl zlepšen přístup na vrcholové plató vybudováním kovových schodů. Prapůvodní přístup byl však rozsedlinou od východu okolo studny, kdežto později se začala využívat západní část rozsedliny. Avšak již několik desetiletí před rekonstrukcí byl přístup poměrně obtížný. Ke slavnostnímu zpřístupnění Falkenštejnu došlo v dubnu 2018.

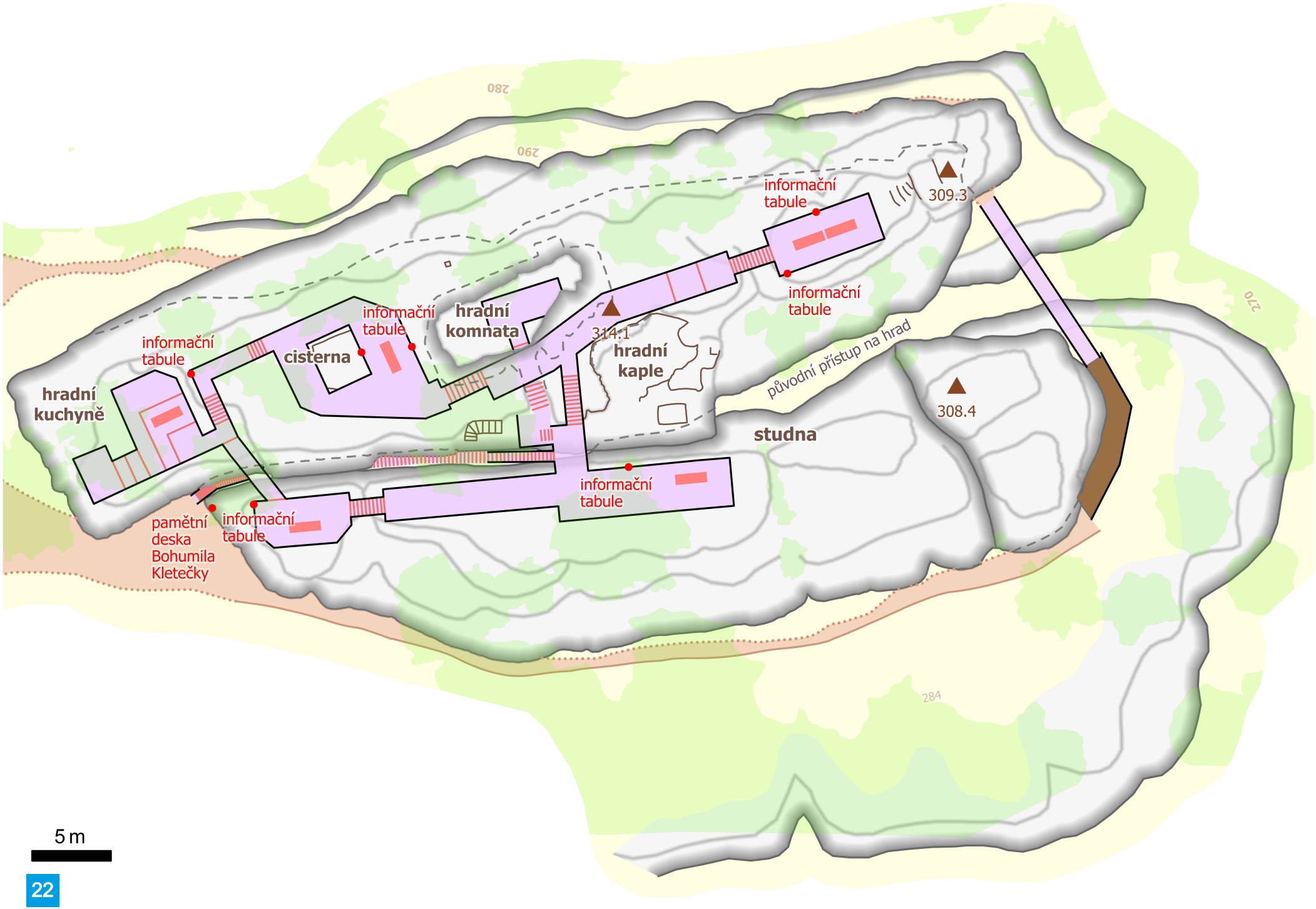
280
290
270
284
informační tabule
309.3
informační tabule
informační tabule
hradní komnata
314.1
hradní kaple
původní přístup na hrad
informační tabule
cisterna
hradní kuchyně
308.4
studna
informační tabule
pamětní deska Bohumila Kletečky
informační tabule
5 m

Historie skalního hradu Falkenštejn

Vznik skalního hradu Falkenštejn se podle archeologických nálezů datuje do 1. pol. 14. století, ovšem je velmi pravděpodobné, že jeho historie sahá až do 13. století, kdy byla osidlována zdejší krajina rodem Michaloviců a zároveň vznikla osada Jetřichovice. První písemná zmínka je z roku 1395. Roku 1406 získal panství Hynek Berka z Dubé a pojmenoval ho panstvím kamenickým. V letech 1427 a 1428 byl v rukách jeho syna Jindřicha Berky z Dubé. Hrad plnil v historii nejen správní funkci (také sídlo majitele území), ale jednalo se též o důležitý bod pro střežení tzv. Lužické cesty, později nazývané Česká silnice. V době husitských válek byl využíván i lužickými městy k získání informací o pohybu husitských vojsk a také odtud již zmíněný Jindřich Berka z Dubé podnikal loupeživé výpravy do Lužice, hlavně na města Žitavu a Zhořelec. Vpády do Lužice pokračovaly i po zakoupení hradu pány z Vartenberka v roce 1428. Hrad byl zapleten i do jejich válek s hornolužickými městy a roku 1444 obléhán, silně poškozen, ale zřejmě nedobyt. V roce 1457 byl naposled označený za obydlený, ale přesný rok, kdy byl opuštěn, není znám. Vyryté letopočty na stěnách bývalé hradní komnaty však napovídají, že byl hrad čas od času navštíven zvědavými turisty či místními obyvateli. Objevují se zde i monogramy a jména členů požární hlídky, protože během letních měsíců, převážně v suchém období, sloužil hrad jako požární hláska. Chátrání hradu zastavila až Vilemína Kinská v roce 1852, kdy byly jeho pozůstatky zpřístupněny veřejnosti. Už jen v případě postavení přístupového schodiště se jednalo o velmi náročnou akci, jelikož se musel stavební materiál vynosit ručně, což si žádalo jistou fyzickou zdatnost dělníků. V rámci prací byl také proveden „archeologický“ průzkum studny, při němž se hasiči Stefan a Josef z Dolní Chřibské a Alois Strobach s Josefem Schindlerem z Rynartic dostali až na dno do hloubky 25 metrů. Na dně objevili zbytky kopí, mince, starobylé nádoby, zbytky tašek a cihel. Na vodu však nenarazili. Jako jedno z možných vysvětlení se jeví to, že studna nebyla dokončena nebo že ze dna studně vede tajná podzemní chodba ústící do Haťového dolu. Voda ze studny mohla být využívána jádrem hradu, umístěném na horním plató, a hospodářskou částí. Transport by probíhal puklinou pomocí dřevěné konstrukce.

Od 19. století začal Falkenštejn vzkvétat a to především díky rodu Kinských, kteří celé území Jetřichovických skal opečovávali. Nacházela se zde sezónní hospůdka, pořádaly se taneční zábavy a obecně se jednalo o místo vyhledávané turisty, kteří si zde mohli nakoupit suvenýry jako například české sklo. V roce 1954 byl hrad prohlášen kulturní památkou. Na přelomu 20. a 21. století se stal Falkenštejn cílem archeologického výzkumu, při němž byla nalezena drobná keramická soška madony zřejmě z 15. století.

Hradní komnata
Foto: Klára Linková, 2021

Hradní kaple
Foto: Klára Linková, 2021

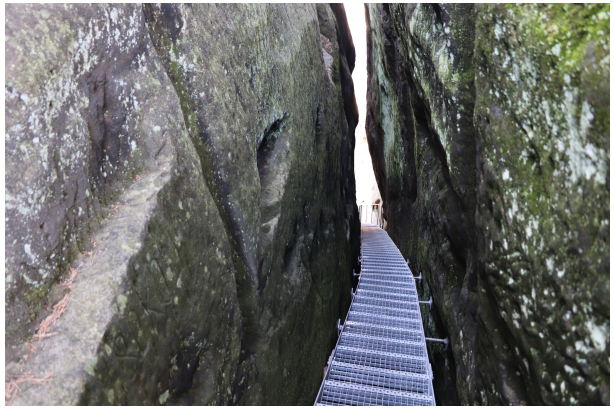

Dnešní přístupové schodiště
Foto: Klára Linková, 2021

Treppenstein

Treppenstein

Poslední z vybraných skalních vyhlídek není příliš známá, informací o ní je pomálu, ale na kráse jí to zajisté neubírá. Treppenstein leží jeden kilometr severně od centra Jetřichovic poblíž tzv. Pfeiferova lesíku, kterým prochází i stejnojmenná naučná stezka zpřístupněná v dubnu roku 2016 spolu s dalšími dvěma trasami.

Na severní straně skály přímo pod vyhlídkou je evidován horolezecký objekt – skalní věž Slimák, na jejíž vrchol vedou čtyři horolezecké cesty s obtížností IV až VIIa. Skalní věž byla poprvé vylezena v roce 1957. Na odbočku k vrcholu upozorňuje umělecky zpracovaná tabulka z dílny Iva Švejnohy z Kytlic. Přímo na vrchol vedou dřevěné schody doplněné o poněkud neobvyklé řešení v podobě lan. Na vrcholové plošině se nachází lavička, před kterou jsou ve skále vytesané stopy pravděpodobně po dřevěném stánku s občerstvením. Za povšimnutí stojí také schody vytesané do skály.

Původní vyhlídka pravděpodobně nebyla tam, kde je nyní, ale na západním (a vyšším) vrcholu skalního masivu, který je v současnosti zarostlý. Ten je přístupný pomocí zachovaného přístupového schodiště, které možná dalo vyhlídce své jméno. Na vrcholové plošině jsou zachované zbytky zábradlí v podobě několika zrezivělých kovových sloupků a zbytků drátů mezi nimi.

Současná vyhlídka se nachází na skále vlevo, původní stála na skále v pravé části
Foto: Jakub Lysák, 2021

Vyhlídková plošina na Treppensteinu, v pozadí Vilemínina stěna
Foto: Klára Linková, 2021

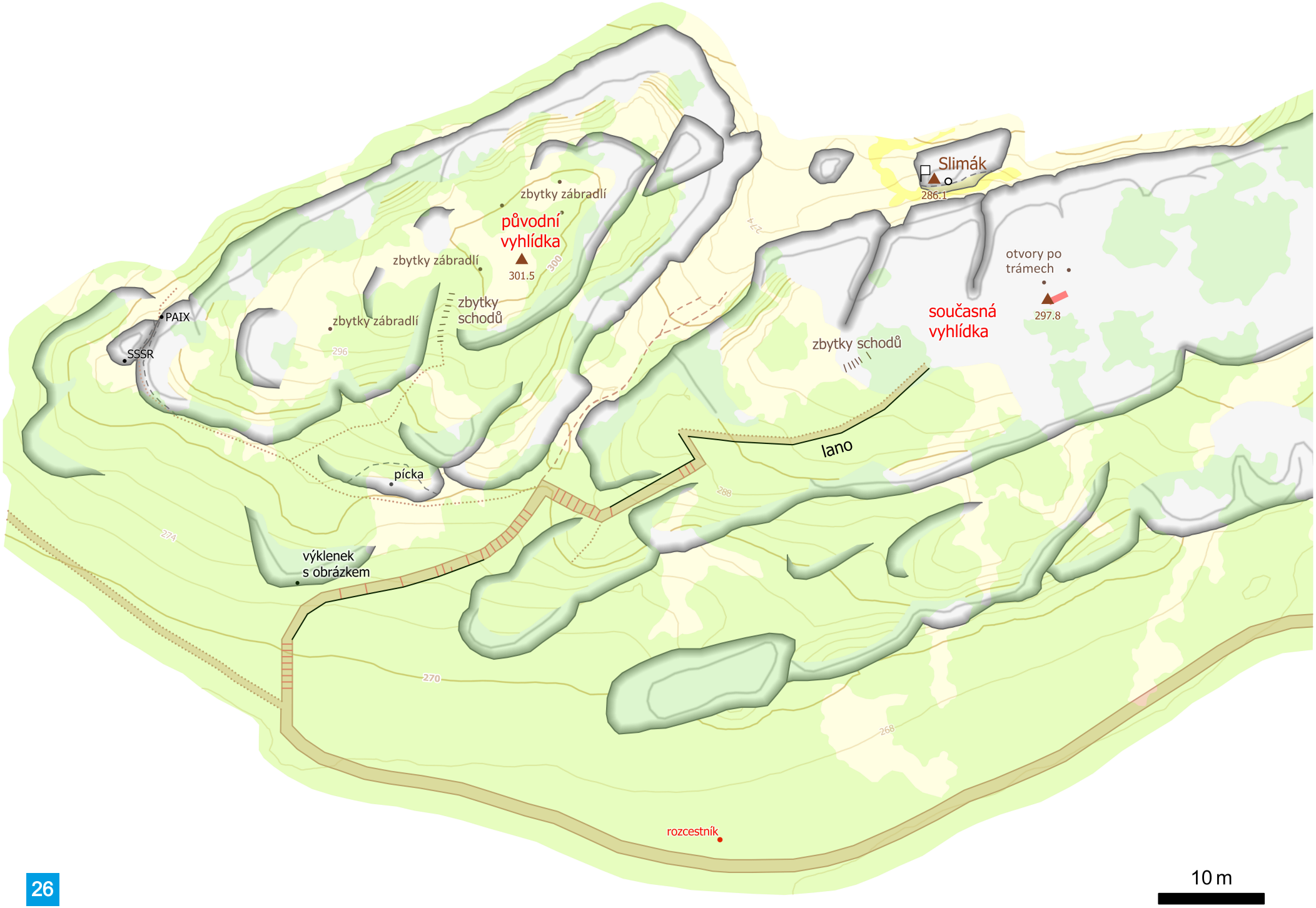
Slimák
286.1
zbytky zábradlí
původní
vyhlídka
301.5
zbytky zábradlí
zbytky
schodů
zbytky zábradlí
PAIX
SSSR
296
otvory po
trámech
297.8
současná
vyhlídka
zbytky schodů
lano
pícka
288
274
výklenek
s obrázkem
270
268
rozcestník
10 m

Historie Treppensteinu

Za odbočkou na vrchol je ve skále vytesaný výklenek se svatým obrázkem, ovšem dříve se uvnitř niky ukrývala soška svatého Josefa. Ta se původně spolu se sochou Piety nacházela v jetřichovickém kostele. V 80. letech 19. století kostelík prošel značnou rekonstrukcí interiéru a bylo rozhodnuto o zazdění dvou výklenků, ve kterých se nacházely právě tyto sošky. Ujal se jich místní sedlák Florian Wagner, který dostal za úkol umístit je do skalních výklenků na svém pozemku, kudy procházeli věřící při prosebných dnech. Plastika Piety našla nové místo ve Pfeifrově lesíku a socha svatého Josefa právě u skály Treppenstein, kde přežila až do poválečného drancování. V 19. století začalo místo lákat zvědavé turisty a proto bylo na vrcholu nebo při úpatí zřízeno občerstvení. Ještě donedávna bylo možné spatřit u cesty zbytky rozbitých hrnků a sklenic. Treppenstein byl kromě cíle výletníků spojen se smolaři. Tito řemeslníci se živili nařezáváním stromů (nejčastěji borovic nebo smrků), odebíráním smoly a následným zpracováním ve speciálních pecích. Aby se smola zbavila nečistot, byly v pecích umístěny slaměné filtry, které se ale postupem času zanesly. Z tohoto důvodu se stavěli pícky na zpracování použitých filtrů, aby žádná smola nepřišla nazmar. Právě takováto primitivní pícka stojí u skály Treppenstein vlevo od výstupové cesty na vyhlídku. Dnes její pozůstatky připomínají hromádku kamenů s dírou uprostřed, ale odtokový otvor je stále patrný.

Pohled na původní vyhlídku, v popředí otvor zřejmě po dřevěném stánku
Foto: Klára Linková, 2022

Zbytky zábradlí na původní vyhlídce
Foto: Lucie Červená, 2021

Vytesané schody na současnou (nahoře) a původní (dole) vyhlídku
Foto: Lucie Červená, 2021

Zdroje

BELISOVÁ a kol. (2011): Jetřichovické skály: průvodce naučnou stezkou. Správa Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa, 30 s.

BELISOVÁ, N. (2014): Tulákům Jetřichovicka. Občanské sdružení pro záchranu a konzervaci Dvorského mlýna, Arnoltice, 672 s.

BELISOVÁ, N. (2018): Zpřístupnění hrádku Falkenštejn u Jetřichovic. České Švýcarsko – zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, 17, 1, 20–21.

ČESKOSASKÉ ŠVÝCARSKO (2018): Uzavření boudy na Mariině vyhlídce. Dostupné z: https://www.ceskesvycarsko.cz/cs/informace/novinky/uzavreni-boudy-na-mariine-vyhlidce (cit. 17. 7. 2022).

ČESKÝ ROZHLAS SEVER (2017): Jetřichovice zpřístupnily starou vyhlídku Treppenstein. Dostupné z: https://sever.rozhlas.cz/jetrichovice-zpristupnily-starou-vyhlidku-treppenstein-6824597 (cit. 18. 1. 2022).

ČESKÝ ROZHLAS SEVER (2021): Nový altán na Mariině vyhlídce v Českém Švýcarsku začne během pár dní opět sloužit turistům. Dostupné z: https://sever.rozhlas.cz/novy-altan-na-mariine-vyhlidce-v-ceskem-svycarsku-zacne-behem-par-dni-opet-8458446 (cit. 3. 12. 2021).

DĚČÍNSKÝ DENÍK (2016): Jetřichovickem vedou tři nové nenáročné turistické trasy. Dostupné z: https://decinsky.denik.cz/zpravy_region/jetrichovickem-vedou-tri-nove-nenarocne-turisticke-trasy-20160424.html (cit. 18. 1. 2022).

DĚČÍNSKÝ DENÍK (2021): Mariina skála má zpět svou ozdobu, altán na vrchol dopravil vrtulník. Dostupné z: https://decinsky.denik.cz/zpravy_region/mariina-skala-altan-vrtulnik-20210224.html (cit. 3. 12. 2021).

FIŠERA, Z. (2004): Skalní hrady zemí Koruny české. Libri, Praha, 327 s.

GABRIEL, F., VANĚK, V. (2006): České Švýcarsko ve středověku. Společnost přátel starožitností v Praze v nakl. Unicornis, Praha, 70 s.

KLOS, R., NĚMEČEK, F. (1978): Skalní hrady v Českém Švýcarsku. Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem, 89 s.

KOLÁČEK, L. Y. (2015): Českosaské Švýcarsko: zkamenělá pohádka. Regia, Praha, 206 s.

NÁHLÍK, F. (1864): Průvodce po Českém Švýcarsku.

NEHASIL, D., NEHASIL, V. (2012): Jetřichovicko: horolezecký průvodce: Hřensko, Vysoká Lípa, Soutěsky, Srbská Kamenice, Všemily a Studený, Vřesová dolina, Jetřichovice, Tokáň, Kyjov, Česká Kamenice a Kytlice, Kamenický Šenov a Prysk. D. Nehasil, V. Nehasil, Děčín, 353 s.

NPÚ (2017): Zpřístupnění skalního hradu Falkenštejna (Jetřichovice). Dostupné z: https://www.npu.cz/cs/uop-usti-nad-labem/zpravy/30219-zpristupneni-skalniho-hradu-falkenstejna-jetrichovice (cit. 13. 1. 2022).

RAK, J., VOTÁPEK, A., EICHLER, B. (2007): Nejkrásnější výhledy na Českosaské Švýcarsko: obrazový průvodce po vyhlídkách a rozhlednách. České Švýcarsko, Krásná Lípa, 150 s.

ŘEHÁČEK, M., PIKOUS, J., STEIN, K., ZÁMIŠ, P. (2015): Příběhy rozhleden Českosaského Švýcarska. Nakladatelství Petr Polda, Liberec, 221 s.

Legenda

- vyhlídka
- informační cedule nebo rozcestník
- turistická zajímavost
- obtížně schůdné místo
- slaňovací kruh
- horolezecká krabička
- zábradlí
- schod
- žebřík
- úhlopříčka altánu/chatky
- půdorys altánu
- střecha altánu
- lavička
- stůl
- kamenná zídka
- pata skály
- umělá hrana
- pozůstatky lidské činnosti
- palisáda
- ohraničená úzká cesta
- neohraničená úzká cesta
- jasně vymezený okraj cesty
- nejasně vymezený okraj cesty
- plocha cesty
- kovové rošty
- můstek
- chodník
- kótovaný bod
- 402 základní vrstevnice
- 400 zdůrazněná vrstenice
- pata skály *
- lomová linie *
- škrapy
- plocha skály
- vegetace
- písek
- neskalnatý povrch

* objekt je znázorněný danou barvou, ale v podobě linie s rostoucí průhledností

Poznámka: při mimoúrovňovém křížení objektů je objekt položený níže vizuálně potlačen zvětšením průhlednosti.

ATLAS JETŘICHOVICKÝCH SKALNÍCH VYHLÍDEK

Klára Linková

Výstup bakalářské práce na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.

autorka map a textů: Klára Linková

vedoucí práce: Jakub Lysák

Liberec 2022